

De schakelklas

als onderdeel
van het onderwijsachterstandenbeleid

Helmond

Opgesteld in opdracht van de gemeente Helmond
Dirk van Luyt
OCGH Advies
Maart 2007

Inhoudsopgave

0. Inleiding	1
1. Het kader	2
2. De lokale stand van zaken	4
3. De scenario's 2007-2010	6
3.1. De Bundertjes	6
3.2. De Straap	7
3.3. De troubadour	8
3.4. De Vuurvogel	9
3.5. BS Silvester Bernadette	11
4. Voorstel voor scenario's 2006-2010	12
5. Het vervolg	16
Bronnen	17
Bijlagen	18

0. Inleiding

Op 1 augustus 2006 is het nieuwe wettelijke kader voor het onderwijsachterstandenbeleid in werking getreden (wet OAB 2006-2010). Met dit wettelijke kader wordt onder andere het werken met schakelklassen structureel en voor alle gemeenten mogelijk. Gemeenten ontvangen jaarlijks een budget voor het onderwijsachterstandenbeleid. Deze middelen kunnen middelen worden ingezet voor voor- en vroegschoolse educatie en schakelklassen.

Aan gemeenten wordt de mogelijkheid geboden in het eerste jaar van de periode waarop dit besluit betrekking heeft (schooljaar 2006-2007), het budget voor schakelklassen in te zetten voor voorbereidende activiteiten voor het inrichten van één of meer schakelklassen. Deze mogelijkheid wordt geboden omdat redelijkerwijs niet van gemeenten kan worden verwacht, dat zij meteen vanaf het begin van de nieuwe periode een schakelklas operationeel kunnen hebben. Dit geldt met name voor gemeenten die nog geen ervaring hebben opgebouwd met het inrichten van een schakelklas en voor gemeenten die een voor hen nieuw type schakelklas willen inrichten.

In de gemeente Helmond zijn in het schooljaar 2006-2007 twee vormen van schakelklassen in bedrijf:

- In het schooljaar 2005-2006 werd een lokale pilot gestart op basisschool de Vuurvogel; het betreft een deeltijdschakelklas voor leerlingen uit de groepen 5-8. Deze schakelklas is in 2006-2007 gecontinueerd.
- Op basisschool De Vuurvogel wordt het lokale onderwijs aan neveninstromers centraal georganiseerd in twee groepen: leerlingen groep 1-4 en leerlingen groep 5-8. Deze vorm van onderwijs kan onder de nieuwe wetgeving in de regeling schakelklassen ondergebracht worden. Punt van aandacht daarbij is dat pas sprake is van een schakelklas als de leerling er gedurende een volledig schooljaar het onderwijs ontvangt.

Over te bereiken resultaten met de schakelklassen maakt de gemeente Helmond prestatieafspraken met het Rijk. Deze afspraken zijn vastgelegd in het 'Besluit brede doeluitkering sociaal, integratie en veiligheid'. De vraag van de gemeente is nu of er naast de twee bestaande voorzieningen behoefte is aan meer schakelklasvoorzieningen. Een inventarisatie op de scholen voor primair onderwijs moet daar uitsluitsel over geven. Op basis van lokale kengetallen en een inventarisatie onder de scholen voor primair onderwijs stelt de gemeente in overleg met de besturen van het primair onderwijs vast in welke omvang en in welke vormen schakelklassen georganiseerd dienen te worden met de bedoeling de specifieke doelgroep na een jaar intensief taalonderwijs succesvol aan het regulier onderwijs deel te kunnen laten nemen.

1. Het kader

De definitie van schakelklas:

Schakelklassen zoals bedoeld in de WPO zijn voorzieningen voor basisschoolleerlingen die vanwege een grote taalachterstand onder hun eigenlijke niveau presteren. Door gedurende één schooljaar intensief te werken aan het wegwerken van de taalachterstand is het de bedoeling deze kinderen een goede kans te geven te slagen in het schooltype dat bij hen past. In een schakelklas volgen leerlingen gedurende een volledig schooljaar het beoogde geïntensiveerd taalonderwijs.

Het gaat daarbij om kinderen van wie verwacht mag worden dat zij na het jaar intensief taalonderwijs in staat zijn succesvol deel te nemen aan het regulier onderwijs.

De basis van het beleid:

In het kader van het onderwijsachterstandenbeleid heeft het kabinet middelen gereserveerd voor de inrichting van schakelklassen. Op 1 oktober 2005 hadden ongeveer 360.000 leerlingen met een leerlinggewicht een onderwijsachterstand. Van deze gewichtenleerlingen zijn 187.000 allochtoon. Zij hebben een taal en/of ontwikkelingsachterstand van ongeveer twee jaar. Bij 163.000 autochtone gewichtenleerlingen is die achterstand ongeveer een jaar. Dit kan verstrekende negatieve gevolgen hebben voor de verdere schoolloopbaan en de latere maatschappelijke carrière van deze kinderen.

Deze achterstandskinderen vormen de doelgroep voor het onderwijsachterstandenbeleid.

De schakelklas is onderdeel van het onderwijsachterstandenbeleid en heeft als doel in de periode 2006-2010 een deelname aan schakelklasvoorzieningen van 36.000 leerlingen met een grote taalachterstand te realiseren.

De bedoeling van de schakelklas en een verdere uitwerking van de voorwaarden zijn beschreven in de wet Primair Onderwijs (WPO) en de nota van toelichting die na een wetwijziging per 1 augustus 2006 van kracht zijn.

In de WPO is de schakelklas beschreven in artikel 166 en 166a (bijlage).

Ervaring met verschillende vormen van schakelklassen zijn opgedaan in de pilotperiode 2005-2006.

De voorwaarden.

De schakelklas zoals bedoeld in de WPO kent een aantal voorwaarden welke leidend zijn voor een rechtmatige besteding van de toegekende middelen. De gemeente Helmond wordt gehouden aan deze voorwaarden.

Naast de regelgeving worden aanbevelingen op basis van ervaringen uit de pilotperiode en onderzoeksgegevens richtinggevend beschouwd.

- de schakelklas is bedoeld voor bestrijding van onderwijsachterstanden en is specifiek ingericht voor het aanbieden van activiteiten ter bevordering van het beheersen van de Nederlandse taal
- De schakelklas is een voorziening voor leerlingen die ingeschreven zijn op een school voor het primair onderwijs
- De schakelklas is specifiek bedoeld voor leerlingen met een grote taalachterstand
- In de schakelklas volgen de betreffende leerlingen intensief taalonderwijs gedurende een volledig schooljaar
- In een voltijd schakelklas ontvangt de leerling tenminste 880 uur onderwijs
- indien het onderwijs in de schakelklas plaatsvindt in combinatie met onderwijs in de reguliere groep, als bedoeld in artikel 166 van de Wet op het primair onderwijs, bedraagt het aantal uren onderwijs dat in de schakelklas wordt gegeven minimaal 8 uren per week.
- indien het onderwijs in de schakelklas plaatsvindt na de reguliere schooltijd, bedoeld in artikel 166a van de Wet op het primair onderwijs, bedraagt het aantal uren onderwijs dat in de schakelklas wordt gegeven minimaal 100 uren per schooljaar.

De schakelklasleerling gedefinieerd

De rijksoverheid heeft vastgelegd hoeveel leerlingen aan een schakelklas kunnen deelnemen. Jaarlijks zijn dat er landelijk 9.000. In het primair onderwijs zitten ruim 1,5 miljoen kinderen, van wie er ruim 360 duizend een 'gewicht' hebben. Dit zijn (autochtone of allochtone) kinderen van laagopgeleide ouders, die een relatief grote kans hebben op onderwijsachterstanden. Een op de veertig van deze 'gewichtleerlingen' kan dus jaarlijks naar een schakelklas. Deze cijfers maken meteen al duidelijk dat de schakelklas niet het enige of belangrijkste instrument kan zijn voor het bestrijden van achterstanden, maar bedoeld is voor een klein deel van de leerlingen als aanvulling op het onderwijsachterstandenbeleid.

Wet- en regelgeving sluiten daarbij deelname van de niet-gewichtleerling niet uit.

Deelname van bijvoorbeeld leerlingen van allochtone herkomst met een grote taalachterstand, maar met hoger opgeleide ouders (en daarom geen gewichtleerling) is toegestaan.

Gemeenten bepalen, na overleg met de bevoegde gezagsorganen, welke leerlingen zullen gaan deelnemen aan een schakelklas. Het gaat daarbij in elk geval om:

- de leeftijdsgroep: vastgesteld moet worden voor welke leeftijdsgroepen schakelklassen worden ingericht
- de mate van taalachterstand: het gaat om leerlingen met een grote taalachterstand
- het leervermogen: het gaat om leerlingen waarvan verwacht mag worden dat zij in een schooljaar hun taalachterstand zover verkleinen dat onderwijsdeelname in de reguliere groep mogelijk wordt
- een goede motivatie en werkhouding: voorwaarde is dat de leerling gemotiveerd (mee)werkt aan zijn eigen ontwikkeling

Definitie:

Op basis van de bovenstaande gegevens is de volgende definitie te formuleren:

De schakelklasleerling is een leerling in het primair onderwijs met een grote taalachterstand waarvan verwacht mag worden dat deze na een jaar intensief taalonderwijs succesvol op eigen capaciteitsniveau aan het regulier onderwijs kan deelnemen.

2. De lokale stand van zaken

In Helmond zijn 30 scholen voor primair onderwijs. Deze scholen worden bezocht door ongeveer 8797 leerlingen, waarvan er 2.420 tot de doelgroep gewichtenleerlingen horen (27,5%). Wanneer de rekensom van het Rijk gevolgd wordt zou 10% van deze gewichtenleerlingen in de periode 2006-2010 deel kunnen nemen aan een vorm van schakelklas, een aantal van 242.

Onderstaande tabel geeft aan hoe de leerlingen verdeeld zijn over de dertig basisscholen. Teldatum 1 oktober 2006.

	aantal 1.00- leerlingen	aantal gewogen leerlingen	percentage gewogen leerlingen	totaal aantal leerlingen
Baken	189	33	15	222
Den Bongerd	87	29	25	116
Brandevoort	389	13	3	402
Bundertjes	246	106	30	352
Dierdonk	825	17	2	842
Goede Herder	218	184	45	402
Hout	246	69	21	315
Joris	143	80	35	223
Korenaar	267	106	28	373
Leonardus	27	91	77	118
Leonardus(Binderen)	9	62	87	71
Lindt	253	18	7	271
Maria	111	54	32	165
Montessori	166	30	15	196
Odulfus	312	56	15	368
Paardebloem	40	72	64	112
Rakt	270	65	19	335
Rank	382	153	28	535
Salah Eddin El Ayyoubi	15	213	93	228
Silvester/Bernadette	82	260	76	342
Straap	66	103	60	169
Stroom	129	81	38	210
Troubadour	8	134	94	142
Trudo	276	14	4	290
Vendelier	532	5	1	537
Vlier	253	84	24	337
Vrije School Peelland	200	0	0	200
Vuurvogel	93	214	70	307
Wilhelmina	420	28	6	448
Zevensprong	123	46	27	169
totaal	6377	2420	27,5	8797

Mogelijkheden en ambities.

Vanuit de 10%-berekening kan beargumenteerd worden dat met name op de scholen met meer dan 100-150 gewichten leerlingen een schakelvoorziening georganiseerd zou moeten worden.

In de praktijk blijkt dat een te beperkte redenering. Voor het realiseren van een schakelvoorziening spelen naast de aanwezigheid van de doelgroep ook factoren als ambitie, mogelijkheden, leerprestaties en onderwijsvisie een rol.

Verder is het een gegeven, dat door GOA- en onderwijskanseninterventies een aantal scholen het onderwijsaanbod en flankerend beleid zo heeft ingericht dat in hoge mate tegemoet gekomen wordt aan de specifieke leerbehoeften van de doelgroepkinderen. Op basis van het tweejaarlijks Prima-cohortonderzoek werden op de betreffende scholen taalbeleidsplannen geformuleerd aan de hand waarvan verdere optimalisering van het taalonderwijs gerealiseerd wordt. Een schakelklas is in deze ontwikkeling soms wel een waardevolle aanvulling, in andere situaties soms ook niet.

Alle scholen zijn benaderd met de vraag naar de aanwezigheid van leerlingen die voldoen aan de criteria en met de vraag naar wensen en mogelijkheden. Na deze schriftelijke inventarisatie is met een aantal scholen in gesprekken een verdere verkenning van de mogelijkheden en ambities uitgevoerd.

In onderstaande tabel is de uitkomst van deze inventarisatie in beeld gebracht:

Niet gereageerd	Geen doelgroep	Wel doelgroep, maar geen deelname	Wel doelgroep, wel deelname
't Baken	St. Joris	Salah Eddin El Ay.*	Bundertjes
Brandevoort	De Goede Herder	De Stroom*	Vuurvogel
't Hout	Wilhelmina	Den Bongerd	De Straap
De Korenaar	Vrije school		De Troubadour
Maria	De Vendelier		Silvester Bernadette
Odulfus	Dierdonk		
De Rakt	De Lindt		
De Vlier	Montessori		
De Zevensprond	St. Trudo		
	De Rank		

- IBS Salah Eddin El Ayyoubi geeft aan wel de leerlingen te herkennen maar op dit moment niet de mogelijkheid te hebben om te starten; de school staat wel open voor een vervolgesprek.
- OBS De Stroom geeft aan de beoogde doelgroep in een omvang van 3 leerlingen in de groepen 1-2 te herkennen. De school komt daarmee niet in aanmerking voor een schakelklas, waar gemikt wordt op een bereik van 15 leerlingen.

3. De mogelijke scenario's 2007-2010

Met de Bundertjes, De Straap, De Vuurvogel, Silvester Bernadette en De Troubadour zijn de ambities en de mogelijkheden verder verkend.

3.1 BS De Bundertjes

De Bundertjes is een school met 352 leerlingen waarvan 206 gewichtenleerlingen. Het is een van de vier scholen in Helmond Noord. De school heeft korte tijd in beperkte mate mee kunnen doen aan het lokaal onderwijsachterstandenbeleid. Er zijn op dit moment geen specifieke voorzieningen in dat kader zoals bijvoorbeeld VVE of Opstap.

Doelgroepbeschrijving (leeftijd, taalachterstand)

De beoogde schakelvoorziening richt zich op de leerlingen in de groepen 1 en 2, waarvan een deel tot de doelgroep behoort, niet aan een voorschoolse voorziening deelnam en gekenmerkt wordt door een grote taalachterstand

Doelformulering (te bereiken resultaat en aantal)

Het doel is deze kinderen na instroom in de opvanggroep gedurende een schooljaar in een deeltijdschakelklas een intensief taalverwervingsprogramma aan te bieden, zodat zij na dat schooljaar succesvol kunnen deelnemen aan de reguliere groep. Het bereik zal minimaal 15 kinderen zijn.

Werkvormen (methodieken, programma's)

Nader uit te werken in het plan van aanpak

Organisatievorm

De kinderen volgen bij instroom de eerste periode in de opvanggroep. Daar wordt het eerste onderwijs aangeboden en daar vindt de eerste toetsing en screening plaats op basis waarvan de school het onderwijsaanbod afstemt.

Bij de start van het schooljaar worden de leerlingen in een van de vijf de groepen 1-2 opgenomen. Schakelklasleerlingen ontvangen daarnaast minimaal vier dagdelen per week specifieke taalondersteuning van een gespecialiseerde leerkracht.

Toetsing

Toetsing vindt vier maal per jaar plaats met behulp van het CITO-leerlingvolgsysteem, aangevuld met de TAK-toets.

Werving, toegankelijkheid

Kinderen worden op basis van screening en toetsing toegelaten tot de schakelvoorziening; een taalachterstand van een jaar is daarbij de indicator. Bij niet toetsbare kinderen worden taalobservatie-instrumenten als middel gehanteerd.

Bekostiging

Voor de beoogde schakelvoorziening is een fulltime leerkracht; daarnaast is een eerst aanschaf van toetsmateriaal, leermiddelen en materialen nodig.

Personeel

De school beschikt over een leerkracht met specifieke expertise op het gebied van taalontwikkeling bij jonge kinderen; een tweede leerkracht heeft specifieke kennis op gebied van taalverwerving en NT2. Beide leerkrachten zullen ingezet worden op de schakelvoorziening.

Coördinatie en ondersteuning

Dit zal in het plan van aanpak verder uitgewerkt worden

3.2 De Straap

De Straap wordt bezocht door 196 leerlingen, daarvan is 103 gewichtenleerling. De school heeft in de periode 2002-2006 mee kunnen doen aan het onderwijsachterstandenbeleid als "tweede ringsschool". De school heeft NT2-deskundigheid uit de periode dat het onderwijs aan asielzoekerkinderen aan de school verbonden was. Er is in de OK-periode een start gemaakt met VVE-beleid.

Doelgroepbeschrijving (leeftijd, taalachterstand)

De school geeft aan in elke groep enkele leerlingen te herkennen die aan de definitie voldoen. In totaal betreft het een 15-20 leerlingen. Het zijn de kinderen die niet of net niet met de groep mee kunnen op gebied van taal en lezen, maar er verder wel op hun plaats zijn.

Doelformulering (te bereiken resultaat en aantal)

De school wil de betreffende leerlingen in een stimulerend en activerend aanbod de kans bieden in een schooljaar tijd zover op hun taalachterstand in te lopen dat zij na dat schooljaar met succes verder kunnen in hun reguliere groep.

Werkvormen (methodieken, programma's)

Nader uit te werken in een plan van aanpak

Organisatievorm(deeltijd, voltijd)

De school heeft ambities voor een taalwerkplaats zoals die vormgegeven is op de Vuurvogel. Deze zal zo georganiseerd worden dat leerlingen uit de verschillende leeftijdsgroepen tenminste 8 uur intensief taalonderwijs krijgen in de taalwerkplaats. Daarnaast organiseert de school taalondersteuning voor de groepen 1-2. In totaal gaat het om een voltijd openstelling waarin deeltijdvarianten ondergebracht worden

Toetsing

Toetsing vindt vier maal per jaar plaats met behulp van het CITO-leerlingvolgsysteem, aangevuld met de TAK-toets en mogelijk aanvullende toets- en observatiemogelijkheden

Werving, toegankelijkheid

Kinderen worden op basis van screening en toetsing toegelaten tot de schakelvoorziening; een taalachterstand van een jaar is daarbij de indicator. Bij niet toetsbare kinderen worden taalobservatie-instrumenten als middel gehanteerd.

Bekostiging

Deze voorziening is aanvullende op het regulier onderwijs en vraag daarom een aanvullende bekostiging. Het gaat daarbij in de eerste plaats om een voltijd leerkracht. Daarnaast zal een eerste inrichting en een eerste aanschaf van specifieke en aanvullende materialen nodig zijn.

Personeel (kwalificatie, benoeming)

De school heeft NT2-deskundigheid uit de periode dat het onderwijs aan asielzoekerkinderen aan de school verbonden was.

Coördinatie en ondersteuning

Dit zal in het plan van aanpak verder uitgewerkt worden

3.3 De Troubadour

De Troubadour is de onderwijsvoorziening in Helmond West/'t Haagje. De school biedt onderwijs aan 142 leerlingen waarvan 134 gewogen. Kenmerk van de populatie is de zwaarte en de complexiteit. De school participeert van oudsher in het Onderwijsachterstandenbeleid en is voortdurende actief in het richten van het onderwijs op de specifieke leerbehoeften van de doelgroep.

Doelgroepbeschrijving (leeftijd, taalachterstand)

De school geeft aan de doelgroep in alle groepen te herkennen en wil name in de onderbouwgroepen sterker inzetten op taal door middel van een schakelvoorziening. Een aantal van 15 leerlingen is daarbij zeker haalbaar.

Doelformulering (te bereiken resultaat en aantal)

De school wil de specifieke doelgroep naast het VVE-programma en geïntensiveerde taalondersteuning bieden, wat moet leiden tot een kansrijke deelname in de reguliere groepen 2 en 3

Werkvormen (methodieken, programma's)

Nader uit werken in het plan van aanpak

Organisatievorm(deeltijd, voltijd)

De kinderen volgen bij instroom de eerste periode in de 0-groep. Daar wordt het eerste onderwijs aangeboden en daar vindt de eerste toetsing en screening plaats op basis waarvan de school het onderwijsaanbod afstemt.

Vervolgens worden de leerlingen in de groepen 1-2 opgenomen. Schakelklasleerlingen ontvangen daarnaast minimaal vier dagdelen per week specifieke taalondersteuning van een gespecialiseerde leerkracht.

Toetsing

Toetsing vindt minimaal vier maal per jaar plaats met behulp van het CITO-leerlingvolgsysteem, aangevuld met de TAK-toets en mogelijk aanvullende toets- en observatiemogelijkheden

Werving, toegankelijkheid

Kinderen worden op basis van screening en toetsing toegelaten tot de schakelvoorziening; een taalachterstand van een jaar is daarbij de indicator. Bij niet toetsbare kinderen worden taalobservatie-instrumenten als middel gehanteerd.

Bekostiging

Voor de boogde schakelvoorziening is een fulltime leerkracht; daarnaast is een eerste aanschaf van toetsmateriaal, leermiddelen en materialen nodig.

Personeel (kwalificatie, benoeming)

De school beschikt over leerkrachten met specifieke OAB, VVE en NT2 kennis.

3.4 De Vuurvogel

De Vuurvogel is gehuisvest in Wijkhuis/Brede school De Fonkel. De school ontvangt 307 leerlingen waarvan 214 gewogen. De school participeert van oudsher in het Onderwijsachterstandenbeleid en is voortdurend actief in het richten van het onderwijs op de specifieke leerbehoeften van de doelgroep. De school is na de nieuwe huisvesting in toenemende mate een buurtvoorziening met een hoge mate van samenwerking met andere instellingen.

De school verzorgt de centrale opvang van neveninstromers voor Helmond en startte daarnaast in 2005-2006 de eerste Helmondse schakelklas.

De Vuurvogel organiseert in 2006-2007 drie vormen van schakelklas:

- eerste onderwijs aan neveninstromers groep 2-4
- eerste onderwijs aan neveninstromers groep 5-8
- de taalwerkplaats groep 6-8

3.4.1 De Vuurvogel, eerste onderwijs aan neveninstromers groep 2-4

Doelgroepbeschrijving (leeftijd, taalachterstand)
Nieuwkomers in de leeftijd 5-8 jaar

Doelformulering (te bereiken resultaat en aantal)
Het eerste onderwijs aan vreemdelingen heeft tot doel de leerlingen in een jaar tijd zover te krijgen in met name hun taalontwikkelingen dat een deelname aan het onderwijs in de reguliere groep mogelijk is.

Werkvormen (methodieken, programma's)
conform werkplan

Organisatievorm(deeltijd, voltijd)
De leerlingen volgen gedurende een jaar het onderwijs in de eerste opvang en stromen daarna door naar de reguliere groep. Het betreft een voltijdvoorziening.

Toetsing
Toetsing vindt zeswekelijks plaats mbv TAK en CITO-LVS

werving, toegankelijkheid
Toelating vindt plaats op basis van lokale afspraken conform de wet en regelgeving Eerste onderwijs aan vreemdelingen. Er worden per jaar 10-15 leerlingen bereikt.

Bekostiging
Conform huidige afspraken tussen schoolbestuur en gemeente

Personeel (kwalificatie, benoeming)
Het onderwijs wordt geboden door speciaal opgeleide en ervaren NT2-leerkrachten

Coördinatie & ondersteuning
Coördinatie wordt door de school uitgevoerd, ondersteuning door de schoolbegeleidingsdienst

3.4.2 De Vuurvogel, eerste onderwijs aan neveninstromers groep 5-8

Doelgroepbeschrijving (leeftijd, taalachterstand)
Nieuwkomers in de leeftijd 9-12 jaar

Doelformulering (te bereiken resultaat en aantal)

Het eerste onderwijs aan vreemdelingen heeft tot doel de leerlingen in een jaar tijd zover te krijgen in met name hun taalontwikkelingen dat een deelname aan het onderwijs in de reguliere groep mogelijk is.

Werkvormen (methodieken, programma's)
conform werkplan

Organisatievorm(deeltijd, voltijd)

De leerlingen volgen gedurende een jaar het onderwijs in de eerste opvang en stromen daarna door naar de reguliere groep. Het betreft een voltijdvoorziening.

Toetsing

Toetsing vindt zeswekelijks plaats mbv TAK en CITO-LVS

Werving, toegankelijkheid

Toelating vindt plaats op basis van lokale afspraken conform de wet en regelgeving Eerste onderwijs aan vreemdelingen. Er worden per jaar 10-15 leerlingen bereikt.

Bekostiging

Conform huidige afspraken tussen schoolbestuur en gemeente

Personeel (kwalificatie, benoeming)

Het onderwijs wordt geboden door speciaal opgeleide en ervaren NT2-leerkrachten

Coördinatie & ondersteuning

Coördinatie wordt door de school uitgevoerd, ondersteuning door de schoolbegeleidingsdienst.

3.4.3 De Vuurvogel, de taalwerkplaats

De taalwerkplaats heeft een pilotfase en achter de rug en is gecontinueerd in het schooljaar 2006-2007.

De BS De Vuurvogel (SKPOH) organiseerde met OCGH Advies een specifieke vorm van schakelklas, de taalwerkplaats. Het plan van aanpak en de evaluatie van de pilotperiode 2005-2006 leidden tot een bijstelling van de werkwijze en bieden goede argumenten om deze vorm van schakelklas ook na 2006-2007 te continueren.

Doelgroepbeschrijving (leeftijd, taalachterstand)

De school geeft aan in elk van de groepen 5-8 enkele leerlingen te herkennen die aan de definitie voldoen. In totaal betreft het een 15-tal leerlingen. Het zijn de kinderen die met name moeite hebben met begrijpend lezen en zaakvakonderwijs door het ontbreken van het vereiste taalniveau.

Doelformulering (te bereiken resultaat en aantal)

De school biedt de betreffende leerlingen in een stimulerend en activerend aanbod de kans in een schooljaar tijd zover op hun taalachterstand in te lopen dat zij na dat schooljaar met succes verder kunnen in hun reguliere groep.

Werkvormen (methodieken, programma's)

Conform het gehanteerde plan van aanpak

Organisatievorm(deeltijd, voltijd)

De taalwerkplaats is een voltijdvoorziening waarin verschillende groepen leerlingen een deeltijdvariant aangeboden krijgen van tenminste 8 uur per week.

Toetsing

Toetsing vindt vier maal per jaar plaats met behulp van het CITO-leerlingvolgsysteem, aangevuld met de TAK-toets en mogelijk aanvullende toets- en observatiemogelijkheden

Werving, toegankelijkheid

Kinderen worden op basis van screening en toetsing toegelaten tot de schakelvoorziening; een taalachterstand van een jaar is daarbij de indicator.

Bekostiging

Deze voorziening is aanvullende op het regulier onderwijs en vraagt daarom een aanvullende bekostiging. Het gaat daarbij met name om een voltijd leerkracht. De bekostiging is in overleg tussen gemeente en school geregeld.

Personeel (kwalificatie, benoeming)

De school heeft NT2-deskundigheid uit de periode dat het onderwijs aan asielzoekerkinderen aan de school verbonden was.

Coördinatie en ondersteuning

Coördinatie wordt door de school uitgevoerd, ondersteuning door de schoolbegeleidingsdienst.

3.5 BS Silvester Bernadette

BS Silvester Bernadette wordt bezocht door 342 leerlingen, waarvan is 260 gewichtenleerling. De school heeft in de periode 2002-2006 en de p[erioden daaraan voorafgaand geparticipeerd in het lokaal onderwijsachterstandenbeleid. De school heeft NT2-deskundigheid in huis en beschikt over een meerjaren taalbeleidsplan, opgesteld door twee taalcoördinatoren.

Doelgroepbeschrijving (leeftijd, taalachterstand).

De school geeft aan in elke groep enkele leerlingen te herkennen die aan de definitie voldoen. In totaal wordt op voorhand gesproken over 15-25 leerlingen. Het zijn de kinderen die ondanks alle inspanningen belemmerd worden in hun schoolsucces door een hardnekkige taalachterstand. De school heeft daarnaast ook te maken met leerlingen die van elders komen en tussentijds instromen vanwege bijvoorbeeld verhuizing

Doelformulering (te bereiken resultaat en aantal).

De school wil de betreffende leerlingen in een stimulerend en activerend aanbod de kans bieden in een schooljaar tijd zover op hun taalachterstand in te lopen dat zij na dat schooljaar met succes verder kunnen in hun reguliere groep.

Werkvormen (methodieken, programma's).

Deze zijn nader uitgewerkt in een plan van aanpak

Organisatievorm(deeltijd, voltijd).

De school heeft ambities voor een deeltijdvariant met een voltijd openstelling voor leerlingen uit groep 3-4 en 6-7 gegeven is op de Vuurvogel. Deze zal zo georganiseerd worden dat leerlingen uit de verschillende leeftijdsgroepen tenminste 8 uur intensief taalonderwijs krijgen.

Daarnaast organiseert de school taalondersteuning voor de groepen 1-2.

In totaal gaat het om een voltijd openstelling waarin deeltijdvarianten ondergebracht worden

Toetsing.

Toetsing vindt vier maal per jaar plaats met behulp van het CITO-leerlingvolgsysteem, aangevuld met de TAK-toets en mogelijk aanvullende toets- en observatiemogelijkheden.

Van de leerlingen die na deze selectie in aanmerking komen wordt het schooldossier nader bestudeerd. Gelet wordt op gedragsstoornissen, thuissituatie, dyslexie, logopedische geschiedenis, taalstoornissen, motivatie.

Werving, toegankelijkheid.

Kinderen worden op basis van screening en toetsing toegelaten tot de schakelvoorziening; een taalachterstand van een jaar is daarbij de indicator. Bij niet toetsbare kinderen worden taalobservatie-instrumenten als middel gehanteerd.

Bekostiging.

Deze voorziening is aanvullende op het regulier onderwijs en vraagt daarom een aanvullende bekostiging. Het gaat daarbij in de eerste plaats om een voltijd leerkracht. Daarnaast zal een eerste inrichting en een eerste aanschaf van specifieke en aanvullende materialen nodig zijn.

Personeel (kwalificatie, benoeming).

De school heeft NT2-deskundigheid

Coördinatie en ondersteuning.

Dit is in het plan van aanpak verder uitgewerkt.

4. Voorstel voor scenario 2006-2010

Op basis van de inventarisatie en de gesprekken met scholen daaropvolgend ontstaat het beeld van een mogelijk scenario:

School	Type schakelklas	leeftijd	aantal
De Vuurvogel	Eerste opvang neveninstromers groep 2-4	5-8 jaar	10-15*
De Vuurvogel	Eerste opvang neveninstromers groep 5-8	9-12 jaar	10-15*
De Vuurvogel	Taalwerkplaats groep 5-8	9-12 jaar	10-15
De Straap	Taalwerkplaats groep 3-8 en Taalondersteuning groep 1-2	4-12 jaar	15-20
De Bundertjes	Taalondersteuning groep 1-2	4-6 jaar	10-15
De Troubadour	Taalondersteuning groep 1-2	4-6 jaar	10-15
Silvester Bernadette	Taalondersteuning groep 1-2 en taalondersteuning 3-4 en 6-7	4 -12 jaar	10-20

- De leerlingen in de centrale opvang neveninstromers tellen alleen mee als schakelklasleerling als zij gedurende een volledig schooljaar deelgenomen hebben.

4.2 Kostenraming

Op basis van huidige bekostiging, voorbeeldbegrotingen pilots, en de lokale gegevens zijn de kosten 2007-2008 in als volgt weer te geven.

	Eerste inrichting	structureel	Deel onderwijs	Deel gemeente
De Vuurvogel CON	nvt	60.000	25.000 + 13.000*	22.000
De Vuurvogel CON	nvt	60.000	25.000 + 13.000*	22.000
De Vuurvogel TWP	nvt	60.000	5.000	55.000
De Straap	10.000	60.000	5.000	55.000
De Bundertjes	10.000	60.000	5.000	55.000
De Troubadour	10.000	60.000	5.000	55.000
Silvester Bernadette	10.000	60.000	5.000	55.000
OCGH-advies	nvt	nvt	nvt	28.600

- De bekostiging op basis van de regeling eerste onderwijs aan vreemdelingen wordt per 1 augustus 2007 vervangen door een nieuwe regeling waarin de bekostiging niet langer via gemeente en Cfi loopt maar direct van Rijk naar schoolbesturen.

4.3 Kosten gemeente bij het geschetste scenario 2006-2010

In onderstaande tabel is weergegeven wat de totale bijdrage uit de gemeentelijke OBB/GSB-middelen zijn op basis van de voorgaande informatie en het voorgestelde scenario.

	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	totaal
De Vuurvogel CON	21.600*	22.000	22.000	22.000	66.000
De Vuurvogel CON	21.600*	22.000	22.000	22.000	66.000
De Vuurvogel TWP	54.400*	55.000	55.000	55.000	165.000
De Straap	10.000	55.000	55.000	55.000	175.000
De Bundertjes	10.000	55.000	55.000	55.000	175.000
De Troubadour	10.000	55.000	55.000	55.000	175.000
Silvester Bernadette	10.000	55.000	55.000	55.000	175.000
OCGH-advies	nvt	28.600	28.600	28.600	85.800
Totaal	40.000	347.600	347.600	347.600	1.082.800

* Deze bedragen zijn al gefinancierd

- De bedragen Vuurvogel 2006-2007 zijn reële, toegekende en bestede bedragen, overige bedragen zijn kostenramingen welke op basis van de schoolplannen concreet en onderbouwd moeten worden.
- De bedragen zijn te beschouwen als maximumbedrag

5. Het vervolg

In de voorgaande paragrafen is de lijn weergegeven op basis waarvan een voorstel voor een scenario met een kostenraming geformuleerd is.

Het is nu aan de schoolbesturen, de gemeente om tot overeenstemming en instemming te komen over een definitief scenario en de uitvoering daarvan.

Vervolgens zullen de scholen uitgenodigd worden hun ambities te formuleren in een plan van aanpak op schoolniveau. Het plan van aanpak is een concreet werkplan en bevat een aantal ingrediënten:

- Doelgroepbereik en beschrijving: leeftijd, mate van taalachterstand
- Doelformulering: te bereiken resultaat en aantal leerlingen
- Werkvormen: de methodieken, de programma's
- Organisatievorm: deeltijd, voltijd, relatie met de reguliere groep
- Toetsing, frequentie, toetsen, registratie
- werving, toegankelijkheid
- de kosten
- personeel: kwalificatie, scholing
- coördinatie intern, extern
- ondersteuning intern, extern
- wijze van evaluatie en rekening en verantwoording

Begin juni zijn de plannen voorgelegd en volgt bij instemming door de gemeente een definitief akkoord.

Tijdpad:

15 april:	schoolbesturen en gemeente komen tot overeenstemming en instemming
15 april:	scholen uitgenodigd worden hun ambities te formuleren in een plan van aanpak op schoolniveau.
1 juni:	de schoolplannen worden voorgelegd ter goedkeuring
8 juni:	definitief akkoord
13 augustus:	start schakelklassen 2007-2008

Bronnen

Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden
Jaargang 2006, 340

Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden
Jaargang 2006, 451

De schakelklas - Een nieuwe rol voor gemeenten en schoolbesturen
Sardes 2006

De schakelklas een stapsgewijze aanpak
Sardes 2006

De schakelklas: selectie van leerlingen in de schakelklas
Sardes 2006

De opbrengsten van de pilotschakelklassen
Nijmegen/Amsterdam 2007

Bijlage 1:

WPO artikel 166 en 166a

Artikel 166. Activiteiten voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal binnen reguliere schooltijd

Ten behoeve van leerlingen van wie op grond van door burgemeester en wethouders vast te stellen criteria is vastgesteld dat zij een grote achterstand in de Nederlandse taal hebben, kunnen uitsluitend op scholen die na overleg met de bevoegde gezagsorganen van de scholen in de gemeente door burgemeester en wethouders daartoe zijn aangewezen, in een daartoe speciaal ingerichte groep, activiteiten ter bevordering van de beheersing van de Nederlandse taal worden verricht die zijn gericht op een betere doorstroming in het onderwijs indien dit van belang is in het kader van het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden.

Indien de leerlingen uitsluitend onderwijs ontvangen in de in de eerste volzin bedoelde groep, wordt het onderwijs zodanig ingericht dat zij tenminste 880 uren onderwijs ontvangen. Indien de leerlingen tevens onderwijs ontvangen buiten de in de eerste volzin bedoelde groep, wordt het onderwijs zodanig ingericht dat het totaal aantal uren onderwijs dat zij ontvangen tenminste het aantal uren bedraagt dat

geldt voor de leerlingen waarmee zij buiten de in de eerste volzin bedoelde groep Onderwijs ontvangen.

De criteria voor toelating tot de activiteiten, bedoeld in het eerste lid, worden vastgesteld na overleg met de bevoegde gezagsorganen van alle scholen in de gemeente.

Een leerling neemt slechts deel aan de activiteiten, bedoeld in het eerste lid, gedurende een schooljaar en na schriftelijke instemming van de ouders van de leerling.

Artikel 166a. Activiteiten voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal buiten reguliere schooltijd

Ten behoeve van leerlingen van wie op grond van door burgemeester en wethouders vast te stellen criteria is vastgesteld dat zij een grote achterstand in de Nederlandse taal hebben, kunnen uitsluitend op scholen die na overleg met de bevoegde gezagsorganen van de scholen in de gemeente door burgemeester en wethouders daartoe zijn aangewezen, naast de uren die door het bevoegd gezag van de school op grond van artikel 8 zijn vastgesteld, activiteiten ter bevordering van de beheersing van de Nederlandse taal worden verricht die zijn gericht op een betere doorstroming in het onderwijs indien dit van belang is in het kader van het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden.

Artikel 166, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing.

Tot de activiteiten, bedoeld in het eerste lid, kunnen tevens leerlingen die op een andere school zijn ingeschreven, worden toegelaten. Een leerling neemt slechts deel aan de activiteiten, bedoeld in het eerste lid, na schriftelijke instemming van de ouders.

Bijlage 2

Kosten Taalwerkplaats

Kostenpost	Totaal kosten	Gemeente	onderwijs
Leerkracht schakelklas, 1 fte	50.000	50.000	
Externe ondersteuning OCGH Advies 40 uur	4.400	4.400	
Informatie en contact ouders	1.000		1.000
Materiële voorziening en afschrijving	1.000		1.000
Huisvesting	3.950		3.950
Interne coördinatie en overleg	925		925
totaal	61.275	54.400	6.875

Bijlage 3

Kosten Schakelklas neveninstromers groep 5-8

Kostenpost	Totale kosten groep 5-8	Gemeente/Cfi	Onderwijs	Gemeente
Personele middelen	50.000	Middelen kwartaaltelling eerste opvang vreemdelingen: € 390 per leerling per trimester bij 10 leerlingen 11.700	Reguliere formatie 20.000	Gemeente: € 18.300
Externe ondersteuning OCGH Advies 30 uur	3.300			3.300
Informatie en contact ouders en scholen, reiskosten, drukwerk	1.000		1.000	
Materiële voorziening, afschrijving	1.000		1.000	
Huisvesting	3.950		3.950	
Interne coördinatie en overleg	925		925	
	60.175	11.700	26.875	21.600

Bijlage 4

Kosten Schakelklas neveninstromers groep 1-4

Kostenpost	Totale kosten groep 5-8	Gemeente/Cfi	Onderwijs	Gemeente nieuw geld
Personele middelen	50.000	Middelen kwartaaltelling eerste opvang vreemdelingen: € 390 per leerling per trimester bij 10 leerlingen 11.700	Reguliere formatie 20.000	Gemeente: € 18.300
Externe ondersteuning OCGH Advies 30 uur	3.300			3.300
Informatie en contact ouders en scholen, reiskosten, drukwerk	1.000		1.000	
Materiële voorziening, afschrijving	1.000		1.000	
Huisvesting	3.950		3.950	
Interne coördinatie en overleg	925		925	
	60.175	11.700	26.875	21.600